

SĂMĂNĂTORUL

Foaie culturală-politică. Apare săptămânal sub conducerea unui comitet

ABONAMENTUL:
Pe an 100 Lei
Pe 1/2 an 50 Lei
Pe 1/4 an 25 Lei

Redactor responsabil:
Dr. ENEA POPA
Redacția: Str. Petru Maior No. 7.
Administrația: Str. Gh. Coșbuc, 34

1 Decembrie.

Se implinesc șapte ani de când România, din toate părțile Ardealului, aler- u cu însuflețire și prime, dia vieții, re cetatea voevodului Mihaiu Vite- ul, spre câmpia întinsă de lângă ba-Iulia, pentru a rupe cătușele ro- ei și lanțurile urgisite cari mai zân- neau deasupra capetelor unei na- ni.

Veacuri dearândul, cu isbucniri de irtă durată ale frii noastre, am dat și am tăcut, am stropit acest mânt cu sângele, lacrimile și sudo- e noastre, am muncit pentru înăl- ea altora. Am înghițit, nu-i vorba, nă în fund păharul suferințelor. Și artea ce ni-se pregătea din partea terilor centrale (Austro-Germanii) era decât un lung șir de suferințe are până la desăvârșita noastră grumare. Știm doar, că se ordonase re sfârșitul împărăției habsburgice, hiderea școlilor noastre, ca să ne cludă dela progres; dreptul de ale- re s'a reglementat așa de bine, cât Românii nu mai puteau ajunge și alegea deputați în nici un cerc ctoral; circulația liberă a pământ- ul' era opoită cu scopul vădit de a piedeca trecerea pământului în prop- tatea românească. Și câte și mai e nu s'au născocit pentru exter- narea (nimicirea) noastră.

Dar, în mijlocul acestei trise și gre perspective de viitor, statul mi- ar austro ungar trosnește din încheie- pe toate fronturile, armata se compune, principiile lui Wilson abiat în inima națiunilor oprimate, ste națiuni se declară libere de-a pune de soartea lor viitoare și cer nouă așezare a statelor europene, zare care să aibă la temelie prin- iul naționalităților pentru al cărui mf mult a sângerat și națiunea ro- nă.

Fiori de emoție ne pătrund când gândim la 1 Decembrie 1918, cea luminoasă zi din câte a avut nel- ul românesc din Transilvania și garia. A fost aceasta o zi de fe- re, o zi luminoasă de libertate in- e un neam, împilat și ferecat în lan- veacuri dearândul, uită trecutul de pilare, nu și răsbună pe cei ce l-au prit, își păstrează tot cumpătul peclă ordinea și nu pătează mă- a acestei zile cu fapte sângeroase.

Și se vede nobleța unui popor. Nu e p în gândul nici unui adevărat ro- n să devie din prigonit prigonilor, oți erau însufleșiți de dorul unei cinice conviețuri cu celelalte națio- ități conlocuitoare, cari până atunci bucuraseră de atâtea privilegii.

Și câtă durere nu te copleșește când și, că abia la câțiva ani după unirea

tuturor Român lor aproape s'a uitat tot ce s'a petrecut în acea zi atât de bogată în fapte istorice. In învălmă- șeala vieții de azi a început să se piardă amintirea acelei zile de glorie a națiunei române.

Ziua de 1 Decembrie 1918 este un simbol al unui început de viață nouă pentru națiunea română. Românii conș- tienți nu pot uita însemnătatea ace- stei zile și tocmai deaceea se cuvine să serbăm an de an amintirea acestei zile cu însuflețire și pietate. Este aceasta o zi de gânduri mărețe și neprihănite asupra evenimentelor pet- recute la 1 Decembrie 1918 ca o în- cununare a unui trecut de lupte grele pentru existența neamului nostru. Ser- bările dela 1 Decembrie a fiecărui an să fie un prilej de înprospătare a energiilor naționale, o manifestare a conștiinței naționale și un omagiu adus nenumăratelor jertfe aduse de națiunea română pentru înfăptuirea idealului nostru național.

Să ridicăm, deci, vălul uitării aster- nut așa de repede și ușor peste eve- nimentele memorabile din ziua de 1 Decembrie 1918, și să ne unim cu toții în serbarea evenimentelor din această zi, amintindu-ne mereu cu acest prilej, că idealul nostru cel mai curat este să devenim un stat puter- nic în lăuntru și respectat peste gra- nițe, idealul nostru este să creăm acum o cultură națională prin care să se manifeste spiritul nostru propriu național. Din viața mucenicilor, cari au luptat și muncit cu conștiință și jertfe pentru binele neamului nostru. să luăm și noi pilde și să ne facem slujitorii credincioși și desinteresați ai neamului și țării noastre.

Prăznuind cu vrednicie, în biserici, școli și prin conferințe în cadrele Astrei amintirea acestei zile, ne vom arăta mai vrednici de un viitor mai bun.

Dr. Enea Popa.

Fală și fapte.

De Dr. Eugen Nicoră.
(Urmare)

Românii au zidit aproape pe întreg continentul nostru, ba și în Asia și în Africa, drumuri de piatră, cari și astăzi sunt ne întrecute. Chiar și aici în țara noastră sunt și astăzi drumuri din timpul domniei lor.

Calea lui Traian, la porțile de fier, a Dunării, este săpată în stâncă de-a lungul malului Dunărei, și va rămânea pentru vecii-vecilor spre lauda divi- nului Traian și a poporului Roman.

Drumurile noastre? Nici nu le mai poți numi drumuri, sunt fără piatră, cași cum n'ar fi destulă în țară, sunt numai grapi și hopuri. Podurile sunt stricate, s'au nici nu sunt de loc. Aici suntem departe departe de romanii vestii, prin construirea drumurilor.

Românii iubeau mult rânduiala și curățenia.

Casele lor erau curate, sănătos zidite și bine îngrijite. Curtea roma- nilor era în rânduială bună, curățită în toată vremea, nu se vedea nici o nerânduială, toate lucrurile erau ți- nute la locul lor, murdăria și gunoiul nu se vedea nici în curte, nici în grajdurile, nici în casele lor.

Ei însăși erau foarte curați întot- deauna. Le era curat trupul și erau curate și vesmintele lor, atât de pe ei, cât și de pe femeilelor, servitoii lor, și de pe purtile lor.

Era cuprins în legea lor ca în fiecare sat să fie o scaldă, unde să se poată îngriji curățenia trupu- ui ori când și ori cât. S'au descoperit orașe ruinate, din timpul romanilor, unde se văd și astăzi scâlzile lor.

Satele noastre sunt din cale afară

murdare; drumurile nuse mătură nici când, deși ar fi bine să se măture cel puțin odată pe săptămână. Curtea săteanului în cele mai multe locuri este o groază de nerânduială, nu se mătură cu anii, deși ar fi bine, ar fi frumos și ar fi sănătos să se măture în fie care zi. In curte, plugul, grapa, teleguța, grebla, sapa stau una peste alta și dorm găinele pe ele.

Gunoiul este aproape de casă ba și de drum, și ți-e groază să treci pe drum, nu să întri în casa acestor oameni.

Pe cum sunt curțile așa le sunt și trupurile, nu se spală cu lunile, decât doar pe mâini.

Din necurătenia aceasta apoi isvo- răsc atâtea și atâtea boale și suferințe. Lasă dar că nici aici nu ne pțtem mândrii că suntem nepoții romanilor curați și iubitori de ordine.

Ce e mai mult - e foarte rușinos - dar ne apropiem de țigani. Trebuie deci negreșit și neîntârziat să ne trudim a pași pe urmele romanilor străbuni.

Asta nu se poate altfel decât iubind ordinea și curățenia noastră, a casei, a curței a satului nostru.

Se pare că suntem pe drumul cel bun, am apucat a merge spre bine în multe privințe, dar suntem încă foarte departe de strămoșii noștri.

Prin muncă, prin lumină, prin carte, prin credință și iubire de cee bun, frumos și ordonat vom ajunge pe calea strămoșilor noștri și atunci, numai atunci vom putea să ne mândrim, și mândria noastră nu va fi seacă, fala noastră nu va fi goală.

Serbările dela Șincai.

(Urmare)

Di. Prof. Traian Popa aduce salutul „Astrei” din Tg.-Mureș și vorbește adânc simțit de viața și opera lui Șincai arătând, că greutățile și mizeriile vieții lui, n'au fost egalate decât de opera ce a săvârșit-o. Au urmat apoi ne- obosiții luptători ai cauzei naționale actuale Dr. Valer Roman, din partea Ligei Apărării Naționale, Ioan Suciu din partea Centrului Studentesc Petru Maior din Cluj și I. Olteanu, delegatul Centrului cultural Câmpia și Mureșul Superior, cari după ce aduc salutul Societăților pe cari le reprezintă, pun în legătură viața lui Șincai, cu actua- lele necesități de redesteptare națională.

În cele din urmă primarul Comunei, în câteva cuvinte mișcătoare ia monu- mentul în primire, mulțumind în numele comunei pentru darul ce i se face, - asigurând asistența de dragostea și recunoștința cu care va îngriji acest simbol al memoriei marelui înaintaș eșit din modestul sân al acestei co- mune.

La ora 1 1/2 solemnitatea ia sfârșit. Urmează un baichet de 100 tacâmuri, la care toastează Dnii: prot. Ternăvean Dr. Valer Roman, L. Cioranu, Ioan Suciu, Păr. Manuilă, I. Cionca și alții, în cinstea înaintașilor cari au luptat pentru redesteptarea națională.

La ora 3 1/2 urmează reorganizarea Despărțământului „Astrei” din Răciu - alegându-se președinte Di. N. Vulcu - și conferințele Astrei din Tg.-Mureș, la care au vorbit Dnii: Cornel Blaj, înv. care salută conferențarii Astrei, cari aduc lumina în beznă întu- nerecului în care a fost ținut poporul nostru de către stăpânitorii de eri.

Di. Dr. Ioan Bozdog, președintele Comitetului Central Județean al Astrei din Tg.-Mureș, îndeamnă mulțimea spre școală, arătând foloasele învăț- turii. - În numele societății pe care o reprezintă, pune baza unei biblioteci populare - cu 120 - volume eterni- zând și pe această cale numele și me- moria lui Șincai.

Di. Dr. Valer Roman, într-o însufe- lțită cuvântare îndeamnă sâtenii spre cooperatie pentru mântuirea lor de plaga streinilor ce se îmbogățesc pe spatele lor.

Di. înv. Teodor Pop mulțumește con- ferențariiilor, în numele poporului de cărțile, sfaturile și îndrumările aduse.

Serbările a căror ecou va avea un adânc răsunset asupra poporului s'au terminat prin tradiționala horă româ- nească și o petrecere intimă a intelek- tualilor ce a ținut până a doua zi di- mineața.

Nădăduim, că astfel de serbări ne vor mai fi prilejuite și altă dată de stăruitorul și neobositul președinte al Societății Tinerimei Române din Tg.- Mureș Di I. Cionca.

„Crema Fantasia”

este neîntrecută, după a cărei întrebuițare pielea devine fină, catifelată, dispar toate necurățeniile feței. Să poate comanda și prin postă dela Depozit pentru REGHIN și Jur. la

FARMACIA NEAGOS
TG.-MUREȘ, TELEFON No. 130.
FARMACIA MERA

Despăgubirile de război.

Ținutul nostru a avut foarte mult de suferit în urma războiului — și poate chiar pentru aceia oamenii fără răspundere, cari au cutreerat satele noastre cu ocazia alegerilor, au promis tuturor despăgubiri de război, numai ca să voteze lista averescană sprijinită de liberali. De-atunci tot așteaptă unul și altul, ca să se împlinescă promisiunea — dar în locul acesteia s'au trezit comunele cu niște liste afișate la primării în cari se arată, că cei mai mulți îndreptățiți nu capătă nici un fel de despăgubire, iar alora, cari și-au pierdut întreg avutul lor, li-se stabilește 200—500 Lei.

Esté grozav de jignitoare această nedreptate, care se face cu bieții daunați în război, cărora le-au ars casele, li s'au prăpădit mobilele și vitele, cari au fost încercați de toate năcazurile ce se pot închipui — ca să primească

acuma drept batjocură o despăgubire, pentru care abia dacă și vor putea cumpăra o păreche de opinci. Ce este mai mult, nici barămi puținul ce s'a hotărât fiecăruia ca despăgubire, nu se plătește de către autoritățile fiscale pentru că nu s'a hotărât plătearea.

Dl. Ministru Vintilă Brătianu a făcut de curând un conziliu unde s'a hotărât împărțirea de ajutoare de război, dar așa de puțin încât n'ar fi îndesulilor nici barămi pentru o singură comună' necum pentru țara întreagă.

Singur numai Dl. deputat Lupăș din partidul național și-a ridicat cuvântul în casa țării pentru cei păgubiți de război din Ardeal, iar deputatul Reghinului nici buzele nu și le-a mișcat, ca să apere ținutul unde a făgăduit atâtea de toate — fără să împlinescă nimica, pe sub soare.

Culturale.

Cercul cultural al învățătorilor (secția XVIII.) a ținut Duminecă în 15 Nov. c. prelegeri populare în comuna Breaza. Dl. Alex. Roman, președintele cercului, a ținut o bună conferință despre foloasele școlii, iar dl. inv. local Dumitru Tonceanu a ținut o prelegere practică cu școlarii clasei a V-a pr.

Din partea desp. Reghin al Astrei au luat parte dd. Gavril Branea, preot în Petelea, și Dr. Enea Popa. Părințele Branea a ținut o minunată conferință despre stupărit, arătând foloasele stupăritului rațional, așa cum îl face dsa, care este un foarte vestit stupar. Ar fi bine dacă dl. preot Branea ar ținea cât mai des astfel de conferințe în cadrele Astrei, sau dacă ar scrie măcar câte ceva despre stupărit.

Extensiunea universitară din Cluj începe ciclul conferințelor în ziua de 1 Decembrie a. c. Conferințele se țin în cadrele „Astrei”, în sala de ședințe dela Primăria orașului. Fiind aceste conferințe de mare folos pentru cultura românească, nici un Român nu trebuie să lipsească. Intrarea liberă. Inceputul la orele 8 seara.

Tot în 15 Nov. a ținut alt cerc cultural al inv. prelegeri populare în comuna Deda Bistra. Din partea învățătorilor au vorbit dd. Borșian, subrevizor și Hondriță, inv. în Filea, iar partea Astrei dl. Dr. Eugen Nicoară.

Știri mărunte.

Dela desp. Reghin al „Astrei”. Duminecă în 22 Nov. c. s'au ținut conferințe în comuna Petriș. Au vorbit dd. Dr. Eugen Nicoară, despre pericolul boalelor venerice, dând prețioase îndumări medicale poporului; Dr. Alexandru Ceușianu, despre libertate, reforma agrară și votul obștesc; prof. Ioan Suciu despre pericolul beției și Dr. Enea Popa despre rosturile Astrei în viața neamului românesc. Deosebit de mult a plăcut poporului conferința dlui prof. Suciu. Conferințele au fost ascultate și aici de foarte mult popor (hărbați, femei și copii) (în frunte cu conducătorii comunei.

La sfârșit On. D'nonisie Radu, preotul local, a mulțumit conferențiarilor în cuvinte frumoase.

S'a pus bază și aici unei biblioteci și s'au făcut înscrieri de membri.

În conformitate cu circulația No. 2439—1925 a Astrei, cu onoare sunt rugați domnii Preoți și învățătorii din toate comunele aparținătoare despărțământului Reghin, să binevoiască a

comemora ziua de 1 Decembrie cu serviciu divin și conferințe chiar și mai scurte, asupra însemnătății zilei.

Rugăm să se facă aceasta cu atât mai văditos cu cât în aceasta zi sunt suspendate toate oficiile.

Totodată rugăm cu multă insistență să ni se comunice decurgerea acestor serbări pentru a putea și noi raporta centrului cari sunt comunele unde s'a ținut comemorarea acestei mărețe zile.

Președintele desp. Reghin.

Fabrica de sticlă din Turdă e proprietatea băncilor românești: „Victoria”, „Banca Centrală”, „Banca Agrară” și „Patria” din 1922. În 1923 s'au produs un milion nouă sute douăzeci și trei mii Kgr., iar în 1924 Trei milioane șase sute șaptezeci și două mii Kgr. (11.400.000 bucăți), Are 600 lucrători, cari — lucrând pe bucată — fac la lună plată de 6500 până la 8500 Lei, având pe deasupra locuință, luminată și încălzită. Mai au „conzum” ieftin, apoi Dumineca șezători culturale. Pe lângă directorul român Trif au angajat în timpul din urmă un conducător specialist Zschimmer din Germania. (Frumoase lucruri și înbucurătoare!)

Deacum înainte se pot trimite bani cu posta și în țările străine.

Un Steiner (no'fi cumva Ovreu?) a fost prins la Timișoara, că aduce în țară pe furis mătăsă — cam de pela Viena. — Asta o făcea, ca să scape de vama cea mare. A fost pus la o pede psă de 7 milioane Lei. (I o fi făcut el cumva!...)

Dela 1922 încoace ni-s' au sporit crimele în țară cu 8360! Dar s'au sporit și crimele. (Se vor fi sporit oare și școlile cu atâtea? Nu ne vine a crede! Triste sări!)

Un corespondent „Moțu” se plânge într-o gazetă, că minerii dela băile de aur din munții apuseni o duc în mizerie. Sunt siliți a-și aduce materialul explozibil mai scump din alte părți, deși ar avea ieftin și mai bun la Bistra lângă Cămpeni. Abia produc la an 1300 Kgr. aur, când încă pe vremea vechilor Romani scoteau 5000 Kgr.

Societatea meserlașilor noștri din Reghin face pregătiri cu zor pentru o producție teatrală de Crăciun, iar licenții de concert și altele pe Sf. Nicolae. (Frumoase porniri!)

În țară s'a descoperit o mare organizație bolșevică. Siguranța a pus mâna pe multe cărți bolșevice și a făcut mai multe arestări. Bolșevicii nu vreau decât răul țării în cari pot prinde rădăcini. Să nu ne lăsăm ademeniți de otrava bolșevică.

Tândăbind prea mult comisia despăgubirilor de război din județul nostru, și — cum se scrie — numai asta, s'a numit acuma una nouă cu ordinul să gate tablourile până la 31 Dec. 1925. Membrii ei sunt: dl. Ion Cetățianu Consilier la Curtea de Apel și dl. Vict. Tăreanu insp. financiar, ori în lipsa acestuia dl. Nedeianu, administrator financiar.

Horty vrea să ajungă rege al Ungariei. Mica antantă va întreprinde o acțiune comună la caz că dl. Horty ar încerca să se proclamă rege al Ungariei. Se știe că prin tratatul de pace dela Trianon s'a impus Ungariei o formă de guvernământ republică și astfel Ungaria nu mai poate avea rege. Probabil Mica antantă, de acord cu marile puteri Europene, vor sili Ungaria să respecte tratatul de pace dela Trianon și astfel Ungarii vor trebui să-și aleagă un președinte de republică. Astfel va lua odată sfârșit și teroarea albă în fruntea căreia s'a regentul Horty.

Alegerile comunale. Guvernul încă tot amână fixarea termenului pentru alegerile comunale. Se răboesc Miniștri liberali pe tema acestor alegeri. Unii zic să se țină, iar alții să nu se țină, căci liberalii vor fi bătuiți în aceste alegeri de naționaliști și țărăniști și atunci s'a terminat cu prelungirea guvernării liberale. Dar fiindcă dl. Brătianu a făgăduit Regelui că va face alegerile comunale, probabil acestea vor avea loc în luna viitoare. Cetățeni! Pregătiți-vă pentru alegerile comunale. Volați pretutindeni listele partidului național pe cari vor fi cei mai destoinici bărbați ai comunelor noastre. Liberalii și averescanii au mare teamă că vor ajunge la guvern naționalist și țărăniști și, acestia vor ridica pătura țărănilor la o înfloritoare viață economică și culturală așa că nimeni nu le va mai putea răpi drepturile cum o fac liberalii.

No. 1586 exec. 1925.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul executor judecătoresc prin această publică că în baza deciziei No. G. 9621—1925 a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Federala „Ogorul” repr. prin avocatul Dr. Al. Ceușian pentru încassarea creanței de 100000 lei și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 2 Decembrie 1925 orele 2 p m. la fața locului în R e g h i n unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară vin mobilă etc. în valoare de lei. 14400.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Reghin, la 19 Novembrie 1925.

Oliver Ghelan
executor judecătoresc.

No. 2193. exec. 1925.

Publicatie de licitatie.

Subsemnatul executor judecătoresc prin această publică că în baza deciziei No. G. 11550—1925. a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Moldovan și Frankel repr. prin avocatul Dr. Samuel Frankel pentru încassarea creanței de Lei 5000 și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 30 Noembrie 1925. orele 5 d. m. la fața locului în Reghin unde se vinde prin licitațiune publică judiciară: mobilă de casă, caii, trăsura în valoare de Lei 101000.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Reghin, la 7 Nov. 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

No. 2065 exec. 1925

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE

Subsemnatul executor judecătoresc prin această publică, ca baza deciziei No. G. 1101925. a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Moldovan Dumitru I. Zaharie repr. prin avocatul Dr. Iuliu Vék pentru încassarea creanței de 8021 și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 1 Dec. 1925. orele 10 m. la fața locului Jabeșița unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: v porci, fân, grajd etc. în valoare de Lei 43.000.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Reghin, la 13 Nov. 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

No. 2233. exec. 1925.

Publicație de licitație.

Subsemnatul executor judecătoresc prin această publică în baza deciziei No. G. 1141925. a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Arnold Müller reprezentat prin avocatul Dr. Eugen Trușă pentru încassarea creanței de 4 Lei — bani și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 30 embrie 1925. orele 8 m. la fața locului în Reghin — unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară cassa de fier, bile de casă în valoare de Lei 121.500.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Reghin, la 13. Nov. 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

No. 2113 exec. 1925

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE

Subsemnatul executor judecătoresc prin această publică, în baza deciziei No. G. 101925 a judecătorei de ocol Reghin în favorul reclamantului Vasile Baciu repr. prin avocatul Dr. Eugen Trușă pentru încassarea creanței de Lei 3 și acces. se fixează termen de licitație pe ziua 30 Nov. 1925. orele 11 m la fața locului în Reghin unde se vor vinde prin licitațiune publică judiciară: cai, ruță, dulap în valoare de 8500.

În caz de nevoie și sub preț de estimare.

Reghin, la 13 Nov. 1925.

Oliver Ghelan,
executor judecătoresc.

„VINUL DE CHINA FERUGINOS

este cel mai bun
leac pentru cei slăbiți și fără poftă de mâncare. Preparatul farmacistului

Neagoș Tg.-Mureș

Să poate comanda prin postă. Deposit și la farmacia

MERA REGHI